Slovenija osebno

Špela Kuhar in
Robert Potokar

Beletrina

Knjigi na pot

Sva arhitekta, popotnika, ljubitelja arhitekture, umetnosti, zgodovine, narave in dobre hrane. Rada se tudi potepava naokoli in raziskujeva izpostavljene pa tudi tiste bolj skrite kotičke naše zanimive dežele. Že od študentskih let piševa o arhitekturi in pripravljava knjige in vodnike, ki širši javnosti predstavljajo slovensko arhitekturo in umetnost pa tudi druge znamenitosti Slovenije. V pričujočem vodniku, ki je nastal v sodelovanju z ekipo založbe Beletrina, sva izbrala vse tisto, kar bi sama želela videti ob prvem obisku Slovenije. V vodnik sva vključila zanimive kulturne dosežke in nepozabna doživetja, ob tem pa iskala zgodbe ljudi, ki so strastno sledili svojim sanjam in idejam ter jih uresničili v številnih oblikah – od kulinarike do mojstrskega rokodelstva. Vse skupaj povezujejo zeleni kotički – takšni še nedotaknjeni kakor tudi tisti, ki so jih ljudje oplemenitili subtilno in z občutkom.

Vabljeni na raziskovanje najboljšega, kar Slovenija lahko ponudi!

Špela Kuhar in Robert Potokar

Navodila za uporabo ali kako potovati z vodnikom *Slovenija osebno*

Vodnik, ki je pred vami, odgovarja na vprašanje, zakaj je Slovenijo vredno obiskati. Ali pa jo, po drugi strani, bolje spoznati, saj se tudi nam, domačinom, pogosto zgodi, da ne poznamo vseh njenih zanimivih kotičkov. Vodnik je zato namenjen tako domačim kot tujim popotnikom, ki si – kot že naslov pove – želijo nekoliko več osebne note pri raziskovanju naravnih, kulturnih in kulinaričnih znamenitosti Slovenije.

Kratkemu opisu Slovenije na začetku sledi nekaj predlogov za izlete, če imamo na voljo le nekaj ur ali pa dan oziroma dva in bi si radi ogledali tiste presežke, ki se nam bodo za vedno vtisnili v spomin. Za boljšo orientacijo je v notranjosti sprednjega zavihka zemljevid, na katerem so označeni kraji, predstavljeni v vodniku, knjigo pa uvaja kazalo krajev po vrstnem redu, kakor si sledijo v vodniku.

Slovenijo sva po premisleku razdelila na 19 večjih ali manjših območij, ki večinoma sledijo obče sprejeti delitvi na pokrajine. Najprej sva na kratko opisala značilnosti posameznega območja, sledijo pa izbrane zanimivosti po krajih, ki se vrstijo po najbolj smiselnih poteh. Zanimivosti so razdeljene po vsebini: od kulturnih (arhitektura, oblikovanje, muzeji in galerije) do naravnih (rezervati, jezera, reke, jame), od kulinarike (od restavracij z Michelinovo zvezdico do domačih gostiln) do nastanitev (od najprestižnejših do cenovno ugodnejših) in trgovin. Zanimivosti v posameznem kraju so nanizane po vrstnem redu, kakor jih je najbolj smiselno obiskati. Seveda pa lahko še vedno greste malo po svoje in se med ulicami izgubljate po lastnem navdihu. Pri vsakem naslovu je piktogram, ki pove, za kakšno vsebino gre.

Pozorni bralci boste opazili, da je Ljubljana glede na preostalo Slovenijo v

vodniku nekoliko skromneje zastopana. Kot glavno in največje mesto ima namreč toliko zanimivosti, da bi, opisana tako kot preostala Slovenija, zajela več kot polovico knjige. Zato smo se raje lotili priprave posebenega vodnika po Ljubljani, v tem pa izpostavili le nekaj znamenitosti in posebnosti, ki jih po najinem mnenju nikakor ne gre spregledati.

Ker vodnik izhaja v času digitalne dobe, ko je vse dosegljivo na spletu, sva izpustila odpiralne čase muzejev in drugih institucij, saj je do ažurnih informacij le klik.

Morda se bo zgodilo, da kakšna zanimivost, ko jo boste iskali, ne bo več obstajala. Upava, da bo takšnih čim manj, a prostori so živi organizem, v katerem se neprestano rojevajo nove zanimivosti ali izginjajo stare.

kulinarika

nastanitev

kultura

rokodelstvo

narava

trgovina

Kazalo

Uvod 3
Slovenija 10

Gorenjska 13
- Kranj 14
- Sveti Jošt nad Kranjem 20
- Predoslje 20
- Dvorje 20
- Spodnji Brnik 20
- Šenčur 22
- Jezersko 22
- Radovljica 24
- Podbrezje 26
- Mošnje 26
- Begunje na Gorenjskem 28
- Brezje 30
- Vrba 30
- Bled 30
- Bohinj 34
- Studor 36
- Jesenice 36
- Golica 38
- Mojstrana 38
- Gozd - Martuljek 38
- Srednji vrh nad Gozdom - Martuljkom 38
- Kranjska Gora 40
- Podkoren 40
- Planica 41
- Tržič 42
- Podljubelj 42
- Škofja Loka 46
- Crngrob 50
- Reteče 50
- Križna Gora 51
- Dolenja vas 51
- Dražgoše 52
- Zali Log 52
- Sorica 52
- Visoko 52
- Žiri 52
- Breznica pri Žireh 54
- Kamnik 54
- Volčji Potok 58
- Kamniška Bistrica 58
- Velika planina 58

Goriška **61**
• Nova Gorica 62
• Kostanjevica pri Novi Gorici 64
• Kromberk 65
• Miren 65
• Solkan 66
• Sveta Gora 66
• Idrija 66
• Spodnja Idrija 68
• Cerkno 68
• Dolenji Novaki 68
• Zakojca 68

Goriška brda **71**
• Šmartno v Brdih 72
• Gonjače 72
• Dobrovo 72
• Biljana 72
• Medana 72
• Vipolže 74
• Ceglo 74

Posočje **77**
• Kanal ob Soči 78
• Tolmin 78
• Javorca 78
• Kobarid 78
• Staro selo 80
• Kolovrat 80
• Livške Ravne 80
• Bovec 81
• Mangartsko sedlo 82

Vipavska dolina **85**
• Ajdovščina 86
• Kovk 86
• Planina 86
• Črniče 87
• Vipavski Križ 87
• Šmarje 88
• Vipava 88
• Vrhpolje 89
• Zemono 90
• Slap 90
• Goče 90

Kras **93**
• Sežana 94
• Tomaj 94
• Štanjel 94
• Kobdilj 96
• Hruševica 96
• Kobjeglava 96
• Komen 98
• Dol pri Vogljah 98
• Štorje 98
• Divača 98
• Lokev 98
• Lipica 100
• Matavun 100
• Rodik 103

Slovenska Istra **105**
• Koper 106
• Dekani 109
• Izola 110
• Piran 111
• Portorož 116
• Seča 118
• Sv. Peter 120
• Korte 120
• Brič 120
• Gračišče 120
• Hrastovlje 120
• Socerb 121
• Osp 121

Notranjska **123**
• Postojna 124
• Predjama 124
• Grobišče 126
• Pivka 126
• Ilirska Bistrica 126
• Stari trg pri Ložu 126
• Cerknica 126
• Bloška Polica 128

Dolenjska **131**
• Novo mesto 132
• Ratež 134
• Sela pri Ratežu 134
• Otočec 135
• Drča 136
• Otok pri Dobravi 136
• Grič pri Klevevžu 136
• Šmarjeta 136
• Gornje Ponikve pri Trebnjem 136
• Šentjanž 136
• Šentrupert 138
• Stična 138
• Vir pri Stični 138
• Muljava 138
• Krka 138
• Žužemberk 140
• Sadinja vas 140
• Obrh 140
• Dolenjske Toplice 140

Bela Krajina **143**
• Metlika 144
• Rosalnice 144
• Žuniči 144
• Krasinec 146
• Vinica 146
• Črnomelj 146
• Vinomer 146

Kočevsko **149**
• Kočevje 150
• Stara Cerkev 150
• Kočevski rog 150
• Kostel 151
• Ribnica 152
• Hrovača 154
• Velike Lašče 154
• Rašica 154
• Turjak 154

Zasavje **157**
• Trbovlje 158
• Loke pri Zagorju 160
• Kum 160
• Litija 160
• Bogenšperk 160

Posavje **163**
• Krško 164
• Sremič 164
• Brestanica 164
• Sevnica 165
• Vranje 166
• Brežice 166
• Rajec 168
• Kostanjevica na Krki 168
• Bizeljska vas 168
• Stara vas na Bizeljskem 170
• Bistrica ob Sotli 170
• Podsreda 170

Savinjska **173**
• Trojane 174
• Celje 174
• Pečovnik 180
• Zagrad 180
• Laško 180
• Senožete 182
• Novo Celje 182
• Šempeter v Savinjski dolini 182
• Žalec 182
• Polzela 182
• Velenje 183
• Šoštanj 186

Solčavsko **189**
• Solčava 190
• Logarska dolina 190
• Luče 190
• Matkov kot 192
• Gornji Grad 192

Koroška **195**
• Slovenj Gradec 196
• Legen 196
• Stari trg 198
• Ravne na Koroškem 198
• Kotlje 198
• Leše 200
• Šentanel 200
• Jamnica 200
• Strojna 200
• Črna na Koroškem 202
• Mežica 202
• Radlje ob Dravi 202
• Muta 202

Štajerska **205**
• Maribor 206
• Rogla 214
• Gorenje pri Zrečah 214
• Zgornja Kungota 214
• Jedlovnik 214
• Trate 215
• Ptuj 216
• Rabelčja vas 219
• Ptujska Gora 220
• Dornava 220
• Velika Nedelja 220
• Ormož 220
• Zgornja Polskava 222
• Slovenska Bistrica 222
• Makole 222
• Slovenske Konjice 222
• Žiče 223
• Vitanje 223
• Šmarje pri Jelšah 223
• Polžanska vas 228
• Sladka Gora 228
• Lemberg 228
• Rogaška Slatina 230
• Nimno 231
• Rogatec 231
• Podčetrtek 231
• Olimje 232

Pomurje **235**
• Murska Sobota 236
• Rakičan 238
• Bakovci 238
• Markišavci 239
• Fokovci 239
• Selo 242
• Ratkovci 242
• Kančevci 242
• Mačkovci 242
• Stanjevci 242
• Ženavlje 242
• Grad 242
• Motovilci 244
• Tešanovci 244
• Bogojina 244
• Filovci 246
• Dobrovnik 246
• Lendava 246
• Velika Polana 248
• Veržej 248
• Ljutomer 248
• Svetinje 250
• Žerovinci 250
• Sveti Jurij ob Ščavnici 250
• Brezje 252
• Cogetinci 252
• Negova 252
• Plitvica 252
• Gornja Radgona 252

Ljubljana z okolico **255**
• Ljubljana 256
• Bistra 276
• Črna vas 276
• Šmarna gora 276
• Skaručna 276
• Polhov Gradec 276
• Dvor pri Polhovem Gradcu 278
• Šentjošt nad Horjulom 278
• Vrhnika 278
• Stara Vrhnika 278
• Setnica 280
• Golo Brdo 280
• Kamnik pod Krimom 280
• Jezero 280
• Dob 280
• Luče pri Grosupljem 280

Slovenija

Kako na kratko opisati Slovenijo? Na zemljevidu Slovenije je videti kot kokoška. Je majhna in mlada evropska država z le malo več kot 2 milijona prebivalcev in nekaj več kot tridesetletno zgodovino kot samostojna država. Njena prestolnica in hkrati največje mesto je Ljubljana. Slovenija ima vsega po malem: ima gore, košček morja, jezera, reke, gozdove, mesta, kraje in vasi. Na isti dan se lahko povzpnemo na dvatisočak in se zvečer kopamo v morju, najdaljšo pot med Piranom in Lendavo pa lahko z avtom prevozimo v malo več kot treh urah. V Sloveniji se prepletajo vplivi vseh bližnjih sosednjih držav, Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Italije, pa tudi številni prišleki, ki so se po spletu okoliščin znašli na ozemlju današnje Slovenije in tu ostali, so dodali kanček drugačnosti v skupni mozaik.

V Sloveniji je mnogo zanimivosti, ki jih boste lahko odkrivali na naslednjih straneh, a če imate na voljo le dan ali dva in bi radi dobili vtis o tem delu sveta, obiščite katerega od najslikovitejših krajev, ki so seveda tudi najbolj obiskani: prestolnico Ljubljano, v kateri lahko občudujete dela arhitekta Jožeta Plečnika, oglejte si naravne lepote Bleda, Bohinjskega in Cerkniškega jezera ter Postojnske jame, v globino katere vas popelje vlakec, ne spreglejte lipicancev v Lipici, sprehodite se skozi srednjeveški mesti Piran ali Škofjo Loko in doživite nepozabno kulinarično doživetje v Hiši Franko v Selu pri Kobaridu.

Bohinjsko jezero

Gorenjska

V pesmi *Prelepa Gorenjska* ansambla Avsenik je zajeto najlepše, zaradi česar se je vredno podati v ta konec Slovenije:

Prelepa Gorenjska, ponos si mi ti,
kdorkoli te vidi, te znova želi!
Gorovja, planine in bistre vode,
zelene doline povsod te krase.

Ponos Slovencev pa je tudi najvišji vrh Triglav, na katerem stoji Aljažev stolp in na katerega naj bi se vsak zaveden državljan povzpel vsaj enkrat v življenju. Ne samo pohodništvo, tudi zimski športi so doma na Gorenjskem. Lepa srednjeveška mesta, kot so Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič in Kamnik, ter turistična bisera Bled in Bohinj vabijo na ogled in oddih. Gorenjska velja tudi za eno najbolj razvitih slovenskih pokrajin. Ob tem lahko omenimo »fovšijo«, po kateri so znani Gorenjci in je bila morda tudi spodbuda za več in bolje. Na Gorenjsko pa se gre tudi zaradi kulinarike, tradicionalne jedi so kranjska klobasa, ajdovi in koruzni žganci, ajdovi krapi, različne potice, tržiška bržola, masovnik, govnač, loška smojka, dražgoški kruhek, koline, ajmoht, sir trnič, sir mohant ...

Zimska idila ob Bohinjskem jezeru, ohranjenem raju pod gorami, privablja obiskovalce v vseh letnih časih.

Kranj

Kranj je največje mesto in upravno središče na Gorenjskem, leži pa na pomolu med rekama Savo in Kokro s kuliso gora v ozadju. Je eden najstarejših poseljenih krajev v Sloveniji z začetki v neolitiku, po njem pa se je imenovala tudi zgodovinska pokrajina Kranjska. Mesto je bilo pomembno industrijsko središče s tekstilno, gumarsko in obutveno industrijo že od 19. st., a so po slovenski osamosvojitvi te nekdaj vodilne panoge začele propadati. Kranj, ki sta ga arhitekturno najbolj zaznamovala Jože Plečnik in Edvard Ravnikar, je tudi prizorišče Tedna slovenske drame, Igralskega filmskega festivala, Jazz kampa Kranj, festivala sodobnega kolaža KAOS in Bienala tekstilne umetnosti.

Kranj

Glavni trg

Sprehod čez staro mestno jedro nas vrne v 16. in 17. st., ko so nastale meščanske hiše s še danes ohranjenimi kamnitimi portali in detajli na fasadah. Na osrednjem delu trga je rekonstrukcija vodnjaka iz leta 1837, ki so ga postavili na mestu vodnjaka iz 16. st. Osrednje mesto na trgu imata mestna hiša in cerkev sv. Kancijana. Ob glavni ulici vzporedno tečeta še dve stranski, vredni sprehoda.

Kranj

Mestna hiša

Pari se v Kranju poročajo v gradu Khislstein ali v mestni hiši. Renesančna dvorana z lesenim stropom je lepa kulisa slavnostnemu dogodku. V stavbi iz 16. in 17. st. domuje tudi Gorenjski muzej s tremi stalnimi zbirkami: arheološko, etnološko in zbirko kipov Lojzeta Dolinarja. V pritličju je galerija za občasne razstave.

● *Glavni trg 4*

Kranj

Cerkev sv. Kancijana

V Sloveniji je nekaj cerkva, ki bi jih moral videti vsak. In ena je zagotovo kranjska župnijska cerkev. Je namreč eden lepših primerov gotskega notranjega obokanega dvoranskega prostora z bogato cerkveno opremo. Zanimiva je tudi kostnica. Meščani so namreč do 18. st. umrle pokopavali okoli cerkve, ko pa je zmanjkalo prostora, so ob njej zgradili kostnico. Pred kratkim so v cerkvenem zvoniku uredili novo stopnišče s 163 stopnicami – z vrha se s 40 metrov višine odpira prekrasen pogled na mesto z gorami v ozadju.

Kranj

Gorenjski muzej

V Kranju osrednja galerijska in muzejska institucija pripravlja stalne in občasne razstave na petih lokacijah. Poleg že omenjene v mestni hiši je v gradu Khislstein na ogled stalna razstava Prelepa Gorenjska. Za muzejem je urejeno Letno gledališče Khislstein, pred njim pa nekdanji grajski park z veliko lipo, pod katero se poleti razširi kavarna Khislstein 12.56. V Prešernovi hiši je urejen pesnikov spominski muzej, ob cerkvi sv. Kancijana je kostnica, v Pavšlarjevi hiši pa so razstavljena dela prejemnikov najvišjih nagrad za likovno umetnost v Sloveniji.

● *Tomšičeva ulica 42*

Kranj

Layerjev Kranj

Leopold Layer (1752–1828) je bil izjemno delaven umetnik, ki je slikal freske, oljne slike za okoliške cerkve in portrete meščanov. Znan pa je tudi kot ponarejevalec denarja. Ko so leta 1809 v deželo prišli Francozi, so v Layerjevi

1. Podoba Kranja s Storžičem v ozadju
2. Dvoranski prostor cerkve sv. Kancijana

1

2

1

hiši začeli tiskati denar. Leto pozneje so tiskarno odkrili in zaprli tako njega kot njegovega brata. Layer se je zaobljubil, da bo, če bo rešen, poslikal kapelico na Brezjah in naslikal oljno sliko Marije Pomagaj. Ko so ga po odhodu Francozov izpustili iz zapora, je obljubo izpolnil. Danes je Layerjeva hiša središče kulturnega in družabnega dogajanja v mestu. Ob njej je obnovljen obrambni srednjeveški stolp Škrlovec – v pritličju Prešernovo gledališče Kranj uprizarja manjše predstave z inovativnimi postavitvami, v nadstropju pa je Galerija Janeza Puharja.

● *Tomšičeva ulica 32*

Kranj

Prešernov Kranj | 🏛

Redkokatero slovensko mesto je kakšna osebnost tako močno zaznamovala, kot je Kranj zaznamoval pesnik dr. France Prešeren (1800–1849), pa čeprav je v mestu preživel le zadnja leta svojega življenja. Nanj danes spominjajo hiša, v kateri je živel in ki je spremenjena v muzej, galerija Prešernovih nagrajencev, slovenska himna *Zdravljica*, ki zadoni iz zvonika cerkve sv. Kancijana vsak dan ob pol poldne, in pesnikov spomenik pred Prešernovim gledališčem. Tudi mestni park Prešernov gaj, v katerem je umetnik pokopan, nosi njegovo ime. Po njem so poimenovali tudi osnovno in srednjo šolo, pevski zbor in še kaj bi se našlo. Vse Prešernovo v Kranju pa lepo zaokroži Prešernov smenj 8. februarja ob slovenskem kulturnem prazniku. Če imate srečo, pesnika srečate na ulici z Julijo pod roko.

Kranj

Prešernov gaj | 🏛 | 🌲

Osrednji prostor parka je elegantna odprta lopa z osmimi kamnitimi stebri z lahko streho ponavljajočih se betonskih lokov, ki je bila zgrajena leta 1951 na mestu nekdanje pokopališke kapele. Na stebrih so vgrajeni nagrobniki in druge kamnite plošče, med katerimi izstopa plošča Janeza Puharja z bronastim medaljonom. Z nekdanjega pokopališča so

France Prešeren

ohranili še nekaj nagrobnikov pomembnih osebnosti, med njimi spomenik dr. Francetu Prešernu, njegovi hčerki Ernestini in pesniku Simonu Jenku ter kapelo družine Majdič.

Kranj

Stara pošta | | |

Kaj je ena od značilnosti modernističnih stavb iz 30. let 20. st.? Ravna streha! Na vrh Stare pošte se je vredno povzpeti iz dveh razlogov: zaradi lepega razgleda na staro mestno jedro in prijetne terase z obilo zelenja, ki so jo poimenovali kar urbana džungla nad Kranjem. Akustične večere in zabave z didžeji prirejajo vse leto. Preverite spored ali pa se odpravite le na kavo, koktajl ali kozarček vina.

● *Koroška cesta 2*

Kranj

Kabinet Janeza Puharja/ Puharjev Kranj |

Če se Janez Puhar (1814–1864) ne bi uklonil materini želji in postal duhovnik, bi imel morda fotografski atelje v Kranju in bi naredil fotografijo sodobnika dr. Franceta Prešerna. Ta nam je tako v spominu ostal le po slikarskih portretih iz časa po njegovi smrti. Janez Puhar je bil vsestranski človek, v zgodovino pa se je zapisal z izumom fotografije na steklo leta 1842. Po njegovem postopku je bilo potrebnih le 15 sekund za izdelavo posnetka, kar mu je omogočilo fotografske portrete. Njegov avtoportret pa lahko poimenujemo kar prvi selfi v zgodovini. V muzeju se lahko tudi preoblečete v oblačila iz tistega časa in dobite svoj portret na steklu.

● *Tomšičeva ulica 32*

Kranj

Plečnikov Kranj |

V Kranju lahko občudujemo tri dela arhitekta Jožeta Plečnika. Pri prvem gre za preureditev Roženvenskega klanca, ki povezuje Gornji trg s spodnjo

2

teraso mesta. Zasnoval je kamnito ločno kuliso, ki se nadaljuje s kaskadnim vodnjakom. Drugo delo je vhodna lopa pred Prešernovim gledališčem, ki je oblikovana kot kulisa na trgu – s stebriščno lopo z loki pred vhodom v gledališče. Na trgu pred gledališčem je predvidel tudi Prešernov spomenik. Tretje delo, zasnovano v Plečnikovem prepoznavnem slogu, pa je Bežkova vila iz leta 1936, diplomsko delo njegovega študenta Nikolaja Bežka, ki jo je načrtoval za brata zdravnika Jožeta Bežka.

● *Glavni trg 6: Prešernovo gledališče*
● *Koroška cesta 27: Bežkova vila*

Kranj

Ravnikarjev Kranj |

Po načrtih arhitekta Edvarda Ravnikarja so bile v Kranju med letoma 1960 in 1973 zgrajene štiri stavbe, ki so sooblikovale sodobno mestno središče. Prva je prizidek k stavbi Skupščine občine Kranj, ki pomeni vrh slovenskega modernizma. Naslednja je stavba banke, danes Geodetske uprave. Konec 60. let 20. st. je ob stavbi kranjske

1. Odprta lopa v osrednjem delu Prešernovega gaja
2. Roženvensko stopnišče arhitekta Jožeta Plečnika

gimnazije na robu savske terase zrastel še v fasadno opeko oblečen Hotel Creina, ki z obsežnimi konzolami sega nad brežino.

- *Slovenski trg 1: Skupščina občine Kranj*
- *Slovenski trg 2: Geodetska uprava*
- *Koroška cesta 5: Hotel Creina*

Kranj

Globus |

Četrto in hkrati zadnje Ravnikarjevo delo v mestu je veleblagovnica Globus. Na fasadi je preizkusil novost, oblogo v kortenu, pločevinastih ploščah, ki se z rjavenjem, oksidacijo, samozaščitijo. Stavba je bila sodobno zasnovana z odprtim tlorisom in pokrito zunanjo nakupovalno ulico ter pokrito garažo na strehi. Zlata leta Globusa so trajala vse do izgradnje velikih nakupovalnih središč na obrobju mesta. Leta 2005 so Globus zaprli in ga del leta 2011 prenovili v Mestno knjižnico Kranj.

- *Gregorčičeva ulica 1*

Kranj

Kranj pod Kranjem |

Le korak iz starega mestnega središča vodi strma pot do 30 metrov globokega kanjona reke Kokre. Je drugi najgloblji mestni kanjon v Evropi in je prijetna oaza, še posebno v vročih poletnih dneh. Na drugi strani, pod mestnim jedrom, pa je precej nenavadna zanimivost – 1300 metrov dolgi rovi, ki so bili zgrajeni med drugo svetovno vojno kot mestno zaklonišče. Zdaj lahko v njih najdemo tudi kapnike in jamske živali. Najzanimivejši sta bela in črna človeška ribica, domiselni turistični delavci pa v njih prirejajo različne dogodke, med drugim degustacije vina in piva.

- *Ljubljanska cesta 2: Rovi pod starim Kranjem*

Kranj

Kavka bar |

V Kavki smo se dobivali še kot študentje. In ker se dobre stvari ohranijo, v Kavki še vedno prirejajo koncerte – prostor znotraj je mini, trg pred njo maksi. Stalnica so lokalni bendi v akustični izvedbi.

- *Maistrov trg 6*

Kranj

Kranjska Indija Koromandija |

»Vse, kar potrebujete, je ljubezen … in čaj,« je misel, s katero pozdravijo obiskovalce v čajni butični trgovinici, v kateri ponujajo 100 vrst čajev in čajnih mešanic. Lastnik Mehtab Singh, sikh, ki prihaja iz Pandžaba in že deset let živi v Kranju, izhaja iz družine, ki se ukvarja s proizvodnjo čaja, in ne le s trgovanjem. Od proizvajalcev kupujejo čajne liste, sami pa jim nato primešajo različne dodatke. Izdelujejo tudi svojo kolo – manj sladko in z manj mehurčki.

- *Tavčarjeva ulica 13*

Vse, kar potrebujete, je ljubezen … in čaj.

Kranj

Atelje fotografov Arneta Hodaliča in Katje Bidovec | |

Da je tradicija fotografije v Kranju zelo prisotna, pričajo številni fotografski ateljeji, zelo zanimiv je pred kratkim urejeni atelje priznanega slovenskega fotografa Arneta Hodaliča in njegove partnerke, prav tako fotografinje, domačinke Katje Bidovec. Lahko vas tudi portretirata, če se ne potepata na kakšni fotografski odpravi po svetu.

- *Za fotografiranje se je treba dogovoriti nekaj dni pred prihodom na info@arnehodalic.com.*

1

2

Kranj

Teater Café | Ψ4

Ajdin Huzejrović in Daša Zupan poleg tega, da vodita café, skrbita še za gledališko skupino Dramatikon, ki jo je ustanovil režiser Huzejrović in v katero so združeni mladi umetniki. V caféju je prav tako prostor za gledališko kostumografsko delavnico, za katero skrbi Daša Zupan. Po stenah so plakati iz bližnjega Prešernovega gledališča, po predstavah pa gledalci in igralci radi pridejo na kozarček.

● *Glavni trg 8*

Kranj

Stara pravda | Ψ4

Po prvem obisku Stare pravde boste ljubitelji svinjskih rebrc in uležanih steakov prihajali vedno znova. Seveda je ponudba obsežna in za vsakogar se najde kaj slastnega.

● *Partizanska cesta 17*

1. Nekdanja veleblagovnica Globus
2. Fotografiranje v ateljeju Hodalič - Bidovec

Sveti Jošt nad Kranjem

Cerkev sv. Jošta in gostišče Dom na Joštu | | |

V 18. st. je do baročne cerkve sv. Jošta, ki so jo prvič omenjali že leta 1600, vodila božja pot. Danes je to uro hoda oddaljen cilj za tiste, ki se radi povzpnejo na vzpetine, od koder se odpirajo lepi pogledi na okolico; na vrh se sicer lahko zapeljemo tudi z avtom. V Domu na Joštu strežejo jedi z lokalnimi in sezonskimi sestavinami, še posebej pa so slastni štruklji z različnimi nadevi.

● *Sveti Jošt nad Kranjem 2*

Predoslje

Grad Brdo in posestvo Brdo | | |

Posestvo ima zanimivo in pestro zgodovino, ki se je začela že leta 1510. Renesančni dvorec je zasnovan v tlorisni obliki kvadrata z osrednjim dvoriščem, okrog katerega so nanizani štirje trakti. Med drugimi ga je imela v lasti družina Zois, sinova Žiga in Karel sta na posestvu uredila baročni park. Leta 1935 je posestvo postalo last jugoslovanske kraljeve družine Karađorđević. Po drugi svetovni vojni je nova komunistična oblast posestvo nacionalizirala in ga preuredila v predsedniško rezidenco. Ob osamosvojitvi leta 1991 je grad Brdo postal osrednji državni protokolarni objekt. V sklopu posestva so poleg obširnega parka z jezerci še golfsko igrišče, kongresni center, hotel in večnamenski športni objekt Nogometne zveze Slovenije. Grajsko restavracijo Elegans vodi chef Tomaž Kavčič, ki je s svojo matično restavracijo na gradu Zemono prejel Michelinovo zvezdico 2022.

● *Predoslje 38*

Predoslje

Gostilna Krištof |

Nedvomno ena boljših gorenjskih kulinaričnih postojank. Navdih črpajo iz regionalne in družinske gostinske tradicije ter se povezujejo z lokalnimi pridelovalci ekoloških vrtnin – vse z navezavo na sodobne kulinarične trende. Bili so med prvimi, ki so kuhali vegetarijanske in veganske jedi. Povezujejo se tudi s sorodnimi gostinci, s katerimi snujejo vedno nova doživetja, med drugim pogostitev v kabinski žičnici na Krvavec. Vključeni so v Michelinov kulinarični vodnik.

● *Predoslje 22*

Dvorje

Grad Strmol | | |

Resnična zgodba zakoncev Hribar je v nekaj več kot pol stoletja že prerasla v legendo. Industrialec Rado Hribar in njegova ekstravagantna žena Ksenija, prva jugoslovanska pilotka in lastnica krokodila, ki ga je vodila na vrvici, sta grad preuredila in mu dala podobo, ki jo vidimo danes. Pripadniki partizanske varnostne obveščevalne službe so ju obsodili kot narodna izdajalca ter ju v noči s 4. na 5. januar 1944 mučili in nato umorili v bližnjem gozdu. Veliko zaslug za obuditev dogodkov, povezanih z njunim življenjem, ima knjiga *To noč sem jo videl* Draga Jančarja. Sama podoba gradu z vogalnimi stolpi izvira iz renesanse, vrtovi pa so načrtovani v angleškem krajinskem slogu. V gradu je danes butični hotel, organizirajo pa tudi vodene oglede.

● *Dvorje 3*

Spodnji Brnik

Dvor Jezeršek |

Jezeršekovi so izjemno podjetna družina, poleg postojanke blizu letališča Brnik imajo še podružnice na Ljubljanskem in Blejskem gradu ter Pivnico ob pivovarni Union. V Dvoru, ki se ponaša z več kot 250-letno tradicijo, so usmerjeni v slovensko kulinariko. Pod dvorsko streho

1. Renesančni grad Brdo s parkom
2. Grad Strmol z odsevom v bajerju

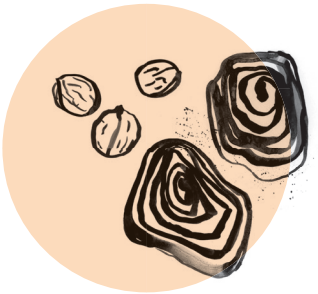
1

2

so še hotel, konferenčni prostori in Akademija Jezeršek, v kateri vas lahko naučijo kuharskih veščin.
● *Spodnji Brnik 63*

Šenčur
Gostilna Ančka | 🍴
Na poti domov s smučanja na Krvavcu smo se obvezno ustavljali pri Ančki na štrukljih, ki so nam pošteno utrujenim v obilnih porcijah zelo teknili. Še danes so prva asociacija Ančke štruklji, čeprav so poznani tudi po dobro pripravljenih drugih tipičnih slovenskih jedeh. In če se spomnite prej, pokličite in naročite njihovo orehovo potico, ki je poleg mamine najboljša potica na svetu. Neštetokrat preverjeno.
● *Delavska cesta 18*

Jezersko
Ime se navezuje na jezero, ki je prekrivalo to območje vse do leta 1348, ko je po velikem potresu začelo odtekati. Še danes lahko najdemo fosile živali in rastlin, ki so se ohranile v kamninah. Obstajata dva zaselka, Spodnje in Zgornje Jezersko, ter več samotnih kmetij. Že v času Rima in pozneje v srednjem veku je bilo naselje s tovorno potjo povezano s Koroško. V 19. st. je pomemben vir zaslužka postal turizem, saj je svež zrak v objemu gora privabljal goste iz vse habsburške monarhije. Zgradili so hotel, več vil, kmetije pa so ponujale sobe. Danes je tukaj zelo priljubljen športni turizem, saj je v vseh letnih časih dovolj možnosti za rekreacijo.

Jezersko
Šenkova domačija | 🏛 | 🛏 | 🍴
Domačija s 500-letno tradicijo je posebnost v slovenskem prostoru in je bila zato tudi razglašena za kulturni spomenik državnega pomena. Gručasta postavitev osmih stavb stanovanjskega in gospodarskega značaja oblikuje izjemno prostorsko kompozicijo, v ozadju katere se rišejo okoliški hribi. Lastniki, ki se zavedajo, kakšno bogastvo so podedovali od prednikov, ga velikodušno delijo z obiskovalci – v apartmajih, sobah in gostišču.
● *Zgornje Jezersko 140*

Jezersko
Vila Planinka | 🛏 | 🍴
Včasih je treba narediti korak nazaj, da bi lahko stopali naprej. In Vila Planinka je primer razumevanja, kaj pomeni resnična kakovost bivanja. Sobe so brez klimatskih naprav, saj je klima na Jezerskem idealna, tudi radiatorji so klasični litoželezni, postelje so umeščene tako, da se izognejo negativnim zemeljskim tokovom, stene so ometane z glinenim ometom, prevladujoč material je les (kje, če ne tu, saj smo sredi prostranih gozdov), vrata se odpirajo s ključem, brezžična povezava ne obstaja, televizor pa je skrit v omari. Trajnost z veliko začetnico. Velika pozornost je namenjena tudi hrani, goste razvajajo z jedmi iz lokalnih bioloških sestavin in po tradicionalnih receptih.
P. S.: Poleti leta 2022 sta v Vili Planinki medene tedne preživljala nekdanji angleški premier Boris Johnson in njegova žena Carrie.
● *Zgornje Jezersko 67*

1. Šenkova domačija, obdana z neokrnjeno naravo
2. Vila Planinka za poseben odklop od vsakdana

1

2

Radovljica

Prijetno mestece s slikovito kuliso gora v ozadju je nastalo na rečnih terasah nad sotočjem Save Bohinjke in Save Dolinke. Na osrednjem Linhartovem trgu si še lahko predstavljamo, kakšno je bilo pred stoletji. V hiši številka 7 se je rodil dramatik, pesnik, zgodovinar in šolnik Anton Tomaž Linhart (1756–1795), razsvetljenec in eden od velikih mož slovenske kulture. V Radovljici pa sta živeli še dve zanimivi osebnosti, arhitekt Ivan Vurnik (1884–1971) in njegova žena, slikarka Helena Kottler Vurnik (1882–1962). V mestu lahko vidimo še nekaj stavb, ki jih je zasnoval Vurnik, a so, razen vile Savnik, vse spremenjene. Na starem pokopališču je družinska grobnica, ki jo je zasnoval Vurnik ob smrti svojega sina, ki je padel pod streli italijanskih vojakov, star le 19 let. Mozaiki v notranjosti so delo Vurnikove žene Helene. Poleg njihove grobnice je zanimiva še kamnita grobnica družine Resman Vidic, prav tako Vurnikovo delo.

Radovljica

Radovljiška graščina in Čebelarski muzej

Mogočna baročna stavba s štukaturnim okrasjem je središče trga. V njej sta glasbena šola ter Čebelarski muzej, posebni in slavnostni dogodki pa vse leto potekajo v baročni ali plesni dvorani. V 18. st. so ob obzidju uredili park, ki so ga z graščino povezali z lesenim hodnikom. V 50. letih 20. st. so park preuredili in vanj postavili spomenik NOB v obliki kamnitega obeliska po načrtih arhitekta Edvarda Ravnikarja. V graščini ima prostore tudi Čebelarski muzej, v katerem lahko izvemo, kdo je bil Anton Janša, zakaj je kranjska čebela tako posebna, kaj so panjske končnice in kaj je kranjič. Skozi steklo pa lahko vidimo tudi žive čebele, ki živijo v muzejskem panju.

● *Linhartov trg 1*

Radovljica

Cerkev sv. Petra

Malo naprej v zaključku Linhartovega trga se odpre slikovit prostor z gotsko cerkvijo, župniščem in mogočno lipo. Notranja dvorana v cerkvi je razdeljena s stebri, ki nosijo poslikane rebraste oboke, glavni oltar iz črnega marmorja pa je iz baroka. Vredno jo je obiskati tudi zaradi tabernaklja, ki stoji ob zaključku severne ladje in ga je v 30. letih 20. st. zasnoval Ivan Vurnik. Slike so delo njegove žene slikarke Helene Kottler Vurnik.

● *Linhartov trg 1*

1

Radovljica

Galerija Šivčeva hiša |

Mala meščanska hiša iz 16. st. je danes muzej. Dvojni nadstropni pomol na glavni fasadi govori o širitvi nadstropja, kar je bilo značilno za poznogotske in renesančne stavbe, bogatost baročnega obdobja pa zaznamujejo freska stvarjenja Eve iz 17. st. in poslikave okrog oken. V pritličju je ohranjen gotski grebenast strop. V nadstropju so še reprezentativna bivalna soba, kuhinja in kašča. Bivalna soba je po stenah in stropu obdana z originalnim poznogotskim bogato profiliranim lesenim opažem. V pritličju so danes prostori galerije, v kateri prirejajo različne razstave, galerija Šivčeva hiša pa je tudi dom bogate zbirke ilustracij za otroke in mladino.

● *Linhartov trg 22*

1. Radovljica s srednjeveškim jedrom v ospredju

Radovljica

Lectarska delavnica v gostilni Lectar | | |

Delavnica, ki je hkrati tudi muzej, je v kleti gostilne Lectar, kjer osebje v izvirnih nošah streže tradicionalne slovenske jedi; najbolj znani so po gobovi juhi v kruhovi skodelici. V delavnici si lahko ogledate, kako so izdelovali medeno pecivo že v srednjem veku. Najlepša so rdeče barvana srca z različnimi dekoracijami, ki so bila priljubljeno darilo za izkazovanje naklonjenosti in ljubezni že v 19. st.

● *Linhartov trg 2*

Radovljica

Magušarjeva hiša in Manufaktura Radovljica | |

Če bo med vašim obiskom Urban Magušar doma, vam bo z veseljem pokazal arkadni hodnik v domači hiši iz 16. st., ki je nastala iz treh starejših hiš. Keramika, ki jo izdeluje, je povezana s preteklostjo, saj črpa navdih iz tradicionalnega gorenjskega podeželskega lončarstva. V pritličju je Magušar pripravil razstavo keramike iz okoliških lončarskih središč, njegovi izdelki pa so naprodaj v lični trgovinici.

● *Linhartov trg 4*

Radovljica

Hiša Linhart | | | |

Uroš Štefelin je eden najboljših slovenskih chefov, ki po Vili Podvin tudi na novi lokaciji v središču starega mestnega jedra nadaljuje svojo uspešno, trajnostno naravnano kulinarično zgodbo. Pripravljanje jedi iz lokalnih, sezonskih in svežih sestavin je Hiši Linhart v letih 2022 in 2023 poleg Michelinove zvezdice prineslo tudi zeleno zvezdico. Hiša Linhart, v kateri je možno tudi prespati, je del kulinarične zgodbe pod skupnim imenom Okusi Radol'ce, v katero so vključeni radovljiški gostinci.

● *Linhartov trg 17*

Radovljica

Čokoladna Radovljica | |

Radovljica je znana tudi po čokoladi. Leta 1922 je bil ustanovljen družinski obrat, ki se je pozneje poimenoval v tovarno Gorenjka, v kateri danes izdelujejo več kot 80 različnih čokoladnih izdelkov. Če niste izbirčni, lahko v njihovi industrijski trgovini po ugodni ceni dobite tudi lomljene koščke različnih vrst. Iz čokoladne tradicije mesta je izšel tudi Festival čokolade Radovljica, ki od leta 2012 vsakega aprila gosti ponudnike čokolade tako iz Slovenije kot sosednjih držav. Na krožišču pred osrednjim trgom pa je vrata odprla butična čokoladnica Radolška čokolada.

● *Rožna dolina 8: Tovarna Gorenjka*

● *Gorenjska cesta 4: Radolška čokolada*

Podbrezje

Restavracija Tabor |

Ribja restavracija na Gorenjskem morda na prvi pogled ne spada tja, a ne bo držalo. Je odlična, izvirna in pogumna. Presenetijo jedi iz suho zorjene ribe, jedi z dodatkom fermentirane zelenjave in druge posebnosti. Toplo priporočava, ko se vam pod gorami toži po morju.

● *Podbrezje 246*

Mošnje

Vila Podvin |

Kosilo v Vili Podvin je posebno doživetje, še posebej na poletni sončni dan, ko lahko sedite na enem od najlepših gostinskih vrtov v Sloveniji. Restavracija je namreč v nekdanji konjušnici posestva danes zapuščenega dvorca. Prepoznavno in cenjeno daleč naokoli jo je naredil Uroš Štefelin, danes pa kuhinjo vodi chef Janez Šetina. Restavracija je leta 2023 prejela Michelinovo priporočilo.

● *Mošnje 1*

1. Šivčeva hiša na Linhartovem trgu
2. V Hiši Linhart goste razvaja chef Uroš Štefelin.

1

2

Begunje na Gorenjskem

Gorenjci človeka, ki ima po sogovornikovem mnenju težave z duševnim zdravjem, pošljejo v »Begne« – tako se Begunjam reče v lokalnem narečju. V gradu Katzenstein v samem središču vasi je namreč psihiatrična bolnišnica. V stavbi z značilnostmi gotskega, renesančnega in baročnega sloga je bila pred drugo svetovno vojno ženska kaznilnica, med vojno pa so tja zapirali slovenske domoljube, na kar spomnita Muzej talcev v delu graščine in spominski park, delo arhitekta Edvarda Ravnikarja. Nasproti gradu je gostilna Avsenik Pr' Jožovcu, v kateri je tudi muzej o zgodovini najslavnejšega narodno-zabavnega ansambla pri nas. Begunje pa so poznane tudi po tovarni Elan, kjer še danes izdelujejo smuči in plovila. Slovenci smo narod smučarjev in v času Jugoslavije smo vsi smučali na »elankah«. V sklopu tovarne sta tudi muzej s prikazom zgodovine Elana in industrijska trgovina.

Begunje na Gorenjskem

Brezjanka in Jožamurka |

Za veliko del arhitekta Jožeta Plečnika lahko rečemo, da so postala arhitekturne ikone. Ena manjših je lopa Brezjanka, ki jo je leta 1938 načrtoval za sestre usmiljenke sv. Vincencija Pavelskega na vrtu nekdanjega samostana. Preprosto lopo je zasnoval s postavitvijo šestih mogočnih hrastovih debel v obliki romboida, ki nosijo streho, prekrito z betonskimi strešniki, ki so jih po Plečnikovem modelu sestre izdelale same. V neposredni bližini lope je zidani paviljon Jožamurka, kjer je arhitekt preizkusil koncept hiše v hiši.

● *Begunje na Gorenjskem 55*

Begunje na Gorenjskem

Grad Kamen |

Grad v dolini Drage so začeli graditi v 12. st., končno podobo je dobil v 16. st. in ta se ni spreminjala vse do 18. st. Ker je sčasoma postal neudoben in ni bilo več nevarnosti napadov Turkov, so se takratni lastniki grofje Lambergi preselili na ravnino v bližnji dvorec Katzenstein. Da bi se rešili plačevanja davkov na stavbo, pokrito s streho, so leta 1740 dovolili domačinom, da so v strnjeni vrsti podajali strešnike v vas, kjer so z njimi pokrili novo župnijsko cerkev. To je bil dokončen propad gradu in šele s posameznimi obnovami v zadnjih šestih desetletjih ruševine dobivajo lažje predstavljivo podobo nekdanje veličine. Grad Kamen je povezan tudi z znano slovensko ljudsko pesnitvijo *Pegam in Lamberger*.

Ena boljših spominskih ureditev v Sloveniji

Begunje na Gorenjskem

Spominski park v dolini Drage |

Arhitekt Edvard Ravnikar je leta 1952 načrtoval eno od boljših spominskih ureditev v Sloveniji. Gre za pionirsko delo, ki oblikuje širšo krajino, in ne le spomenika v spomin na tragične dogodke. Gruče prizem z imeni 161 ustreljenih talcev iz begunjskih zaporov dopolnjuje kamnit obelisk.

Begunje na Gorenjskem

Cerkev sv. Petra nad Begunjami |

Krajši vzpon iz vasi je vreden truda zaradi panoramskega razgleda in ogleda cerkve, ki je eden lepših sakralnih spomenikov na Gorenjskem. Od tu so že v času turških vpadov z ognjem opozarjali sosednje vasi na nevarnost. Na zunaj preprosta podeželska cerkev z začetka 16. st. skriva dvoladijski notranji prostor z zvezdastim obokom in freskami. Na freskah so vidni podpisi popotnikov, saj je bila cerkev nekoč priljubljena romarska točka.

1. Ruševine gradu Kamen nad dolino Drage
2. Spominski park Draga arhitekta Edvarda Ravnikarja
3. Cerkev sv. Petra na vzpetini

1

2

3

Brezje

Bazilika Marije Pomagaj |

K najpomembnejšemu romarskemu središču v Sloveniji številni verniki romajo vse leto, vrhunec pa je sveta maša na dan Marijinega vnebovzetja 15. avgusta. V stranski kapeli cerkve je nabožna podoba Marije Pomagaj slikarja Leopolda Layerja. Preureditev cerkvene fasade z mozaiki je leta 1965 načrtoval arhitekt Ivan Vurnik, prav tako dve leti pozneje kapelo sv. Frančiška na samostanskem dvorišču. Ker v poletnem času baziliko Marije Pomagaj obišče večje število ljudi, se je pokazala potreba po zunanjem oltarju. Ob obodnem zidu pred cerkvijo so postavili nove rahlo dvignjene prostore, namenjene bogoslužju. Kadar niso v rabi, so skriti za velikimi temnimi vrati, med mašami pa oltar zasije v prijetno osvetljenem ozadju. Ne spreglejte: v nekdanjem samostanskem hlevu v bližini je muzej jaslic.

● *Brezje 72*

Vrba

Rojstna hiša pesnika Franceta Prešerna |

Slovenci smo edini narod na svetu, ki praznuje dan kulture kot državni praznik, in najverjetneje edini narod na svetu, ki praznuje dan smrti pomembne osebnosti. Osmega februarja se namreč v Vrbo na Gorenjskem, kjer je bil 3. decembra 1800 rojen pesnik France Prešeren, zgrne številčna množica iz vse države, da bi počastila spomin nanj. Hiša je ena starejših v vasi, v muzej pa je bila poleg dejstva, da se je v njej rodil Prešeren, preurejena tudi zato, ker je lep primer kmečke hiše z osnovami še iz 16. st.

● *Vrba 2*

Bled

Bled z gradom na pečini, otočkom sredi jezera in Julijskimi Alpami v ozadju je ena od ikoničnih podob Slovenije, ki

1

privablja množice turistov. A iz množice se lahko kaj hitro umaknemo v naravo, pa naj bo to na Malo Osojščico, od koder so posnete najlepše fotografije jezera, ali se peš sprehodimo okoli jezera. Tudi znamenite blejske kremšnite lahko v miru pojemo v kavarni hotela Toplice in se izognemo gneči v bolj razvpiti kavarni hotela Park. Pionir blejskega turizma je bil Švicar Arnold Rikli, ki je razvil terapije s kopanjem v hladni vodi, golim sončenjem in sprehodi na svežem zraku. Ko so njegovi uspehi postali znani in je leta 1870 na Bled pripeljal vlak, se je število obiskovalcev močno povečalo. Gradili so

turistično infrastrukturo, iz tega časa še danes lahko vidimo vile v historičnem ali secesijskem slogu, v 30. letih 20. st. pa so zgradili tudi nekaj modernističnih vil. Vsaj enkrat je obisk Bleda dobro popestriti s plavanjem ali z vožnjo s tradicionalno pletno na otok, kjer se po 99 stopnicah povzpnemo do cerkvice Matere Božje na jezeru in pozvonimo z zvonom želja.

Bled

Blejski grad | | |

Blejski grad je bil zasnovan okrog dveh dvorišč; ob spodnjem so bila gospodarska poslopja s prostori za nižje stanove, ob zgornjem, bolj varovanem, so bili prostori za graščake s kapelo. Romanska osnova je še danes vidna v spodnjem obzidanem delu z vhodnim obrambnim stolpom, čeprav so bila poslopja pozneje spremenjena v renesančnem slogu. V gradu je muzej, kjer si lahko ogledate zgodovino Blejskega kota. Na gradu je tudi spominska soba Arnolda Riklija, del stavbe pa je spremenjen v grajsko restavracijo ter muzejsko trgovino.

● *Grajska cesta 61*

1. Blejski grad na pečini nad jezerom